

PER MAIL EN POST VERZONDEN

IPO
Herengracht 23
2511 EG Den Haag

INTERPROVINCIAAL COLLEGE

17 8 SEP 2019

Kopie:
BIJ12
Afdeling faunazaken

c.c. faunagedeputeerden alle provincies

Datum : 17 september 2019
Onderwerp : Advies 'Verbinden en vernieuwen – Naar een nieuwe balans tussen preventie en vergoeding
Informatie :

Geachte gedeputeerden faunabeheer,

LTO Nederland heeft met belangstelling kennisgenomen van het advies van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (MARF) om te komen tot een gebiedsgerichte aanpak alsmede een vernieuwde schaderegeling voor het provinciale faunaschadebeleid. Het MARF-advies geeft ons aanleiding tot het kenbaar maken van de volgende reactie.

Algemeen

De waarde die de MARF hecht aan maatschappelijk draagvlak voor de aanpak van faunaschade wordt door LTO Nederland onderschreven. Dit draagvlak kan alleen worden verkregen als sprake is van beheerbare populaties van in het wild levende diersoorten. Daarvan is momenteel geen sprake. Voor een groot aantal in het wild levende dieren gaat de populatieomvang de draagkracht van de verblijfs- en fourageergebieden ver te boven. Het gevolg hiervan is een aanzienlijke faunaschade aan landbouwgewassen en natuurgebieden. Dit laatste is de resultante van het thans gevoerde beleid. Er wordt veelal pas ingegrepen in de omvang van de populatie als het te laat is.

LTO Nederland is van mening dat pas op het moment dat de omvang van de populaties in evenwicht zijn met de draagkracht van de verblijfs- en fourageergebieden nagedacht kan worden over het implementeren van nieuw faunaschadebeleid. Voorts vindt LTO Nederland dat voor beheer en schadebestrijding meer (wettelijke) mogelijkheden beschikbaar moeten komen om de schade zoveel als mogelijk te voorkomen. Wij willen de MARF de suggestie meegeven om via een (aanvullend) onderzoek eerst de (wettelijke) mogelijkheden in beeld te brengen voor het adequaat kunnen uitvoeren van beheer en schadebestrijding. Breng eerst de basis goed in beeld alvorens er voorstellen worden gedaan over een nieuwe aanpak.

Tot die tijd is een beleidsaanpassing niet verantwoord en ook niet realistisch. Niet verantwoord omdat er geen sprake is geweest van een fatsoenlijke belangenafweging waardoor vooral één sector, de agrarische, financieel in negatieve wordt getroffen. Niet realistisch omdat van draagvlak voor aanpassing geen sprake is.

Context

Agrarische ondernemers zijn versproducers en willen in principe geen schade aan hun gewassen ondervinden. Als er door omstandigheden toch schade ontstaat dan moet die vergoed worden. En wel volledig tot het moment dat sprake is van een beheerbare populatie. De suggestie dat agrarische ondernemers 'beperkte prikkels' hebben om in te zetten op preventie van faunaschade is een diskwalificatie voor de grote inzet van ondernemers om schade te voorkomen. Te meer omdat de uitkering van faunaschade slechts betrekking heeft op een tegemoetkoming van gedeerde inkomsten en niet van toepassing is op de inzet van de ondernemer, de aanzienlijke kosten van afwerende maatregelen en het optreden van vervolgschade. LTO Nederland wil deze nuance aanbrengen vooruitlopend op het formuleren van uw advies aan de provincies.

Met inachtneming van het voorgaande verzoeken wij u om in figuur 1 het woord 'slachtofferrol' in de krachtenveldanalyse bij de grondgebruiker weg te laten of duidelijk aan te geven wat daarmee wordt bedoeld. De agrarische ondernemers zijn slachtoffer van het gevoerde faunabeleid maar hebben nadrukkelijk niet zelf voor die 'rol' gekozen.

Advies faunaschadebeleid

Gebiedsgerichte benadering

De aanbeveling van de MARF om te komen tot een gebiedsgerichte aanpak van het faunaschadebeleid wordt door LTO Nederland onderschreven. Het idee is goed maar kan alleen slagen als populaties ook daadwerkelijk beheerd kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is de kans groot dat het voornemen blijft hangen in goede bedoelingen.

Naar onze mening is de rol van de provincies om te komen tot een gebiedsgerichte (maatwerk) aanpak met draagvlak van cruciaal belang. Dit draagvlak is er veelal bij de binnen de Faunabeheereenheden acterende partijen. Het is vooral de provincie die met consistentheid van beleid, een gedegen uitvoering van beleid en een goede interne afstemming tussen beleid en uitvoering kan bijdragen aan het verkrijgen van een breed draagvlak.

Het voornemen om faunabeheer expliciet als onderdeel van het provinciaal natuur-/omgevingsbeleid mee te nemen wordt door LTO Nederland volledig onderschreven. Op deze wijze wordt het faunabeleid aan de voorkant meegenomen bij de besluitvorming over de inrichting/beheer van het landelijk gebied en is het geen sluitpost van de begroting.

Met betrekking tot de verantwoordelijkheid van onder meer de grondgebruiker bij het voorkomen van schade willen wij u nadrukkelijk in overweging geven om de kosten die de ondernemer moet maken voor de aanschaf en inzet van preventieve middelen voor een vergoeding in aanmerking te laten komen. Deze noodzakelijk inzet van preventieve middelen, voorgeschreven in de Faunapreventiekit, vereist van de ondernemer een bovengemiddelde (financiële) inspanning die vergoed moet worden. Voorts acht LTO Nederland het van belang dat er bij het taxeren van faunaschade ook de component vervolgschade wordt betrokken.

De suggestie om de kenniscommunicatie uit te breiden en te verbeteren wordt gedeeld. LTO Nederland pleit al geruime tijd voor het beschikbaar komen van een communicatiekalender die voor een ondernemer makkelijk te raadplegen is en aangeeft welke perioden/tijdstippen van belang zijn om faunaschade te voorkomen en/of te melden.

Vernieuwing tegemoetkoming faunaschade

LTO Nederland is van mening dat de bestaande tegemoetkomingsregeling voor faunaschade gerespecteerd moet worden. Voor het vervangen van de huidige kortingsregeling door een een regeling gebaseerd op het normaal maatschappelijk risico, waarbij na verloop van tijd 'risicoverhogingsfactoren' toegepast kunnen worden, is de tijd niet rijp. Over een aanpassing van de bestaande regeling kas pas gesproken worden op het moment dat sprake is van beheerbare populaties van in het wild levende dieren. Zolang daarvan geen sprake is moet de overheid de bestaande verantwoordelijkheid voor (de systematiek van) het uitkeren van faunaschade handhaven.

Ondernemers en faunabeheerders voelen wel degelijk prikkels om zich in te zetten voor de eerste twee stappen in de strategie van de schadeaanpak: voorkomen en bestrijden. Faunaschade is voor agrarische ondernemers zeker geen verdienmodel maar slechts een vergoeding van gederfde inkomsten. Een tegemoetkoming van de schade wordt namelijk pas verleend als aan alle (preventieve) voorwaarden voor het voorkomen en bestrijden van de schade wordt voldaan (kosten ondernemer). Verder wordt op het schadebedrag een eigen risico van minimaal 5% ingehouden en veelal moet een 'behandelbedrag' worden betaald om ervoor te zorgen dat een tegemoetkomingsaanvraag in behandeling wordt genomen. Het voorgaande betekent dat de suggestieve vingerwijzingen in het voorliggende rapport over een beperkte inzet/medewerking van de ondernemer om schade te voorkomen niet terecht is!

In opdracht van het Faunafonds heeft het CLM (2013) onderzoek verricht naar de kosten van faunaschade aan land- en tuinbouwgewassen. Uit dit onderzoek is gebleken dat de totale faunaschade ca. €96 miljoen per jaar bedraagt waarvan gemiddeld genomen slechts 23% door de overheid wordt vergoed! Veel schade wordt derhalve door ondernemers niet opgegeven, is van zogenaamde vrijgestelde soorten of komt niet voor vergoeding in aanmerking. Het onderzoek heeft ook duidelijk gemaakt dat de kosten voor schadepreventie (ca. €2,7 miljoen) en inzet van de ondernemer (ca. €17,7 miljoen) substantieel zijn! Hoewel dit onderzoek alweer van 6 jaar geleden is zal de grote lijn niet zijn gewijzigd. Benadrukt kan worden dat de overheid slechts een klein deel van de faunaschade voor haar rekening neemt, maar dat het overgrote deel voor rekening van de agrarische sector komt.

In het advies wordt voorgesteld om, gekoppeld aan het drempelmodel, na verloop van tijd drempelverhogende factoren in te voeren. Onder meer wordt geopperd om 'de kwetsbaarheid van een gewas voor faunaschade' een drempelverhogende factor te laten zijn. Met inachtneming van de hiervoor gemaakte opmerkingen over de (toekomstige) vergoeding van faunaschade is LTO Nederland van mening dat een regeling niet mag ingrijpen op de gewassenkeuze. Het is de ondernemer die op basis van zijn bouwplan bepaald waar welke gewassen worden geteeld. Alleen op basis van vrijwilligheid (bijvoorbeeld de Schipholregeling) kunnen afspraken over (het onderwerpen van) gewassen worden gemaakt.

Resumerend is LTO Nederland van mening dat:

- Breng eerst in beeld welke (wettelijke) mogelijkheden beschikbaar zijn voor een adequate uitvoering van beheer en schadebestrijding en bepaal vervolgens op basis daarvan welke aanpak de beste resultaten gaat opleveren.
- Aanpassing van het bestaande faunaschadebeleid, zowel met betrekking tot een gebiedsgerichte aanpak als voor de vernieuwing van een tegemoetkomingsregeling voor faunaschade, pas kan plaatsvinden als sprake is van beheerbare populaties van in het wild levende dieren. Zolang daarvan geen sprake is ontbreekt het draagvlak voor een nieuwe aanpak vanwege het afschuiven van financiële verantwoordelijkheid.
- Het zijn vooral de provincies die met consistent beleid, eenvoud van uitvoering en interne afstemming tussen beleid en uitvoering kunnen bijdragen aan het realiseren van draagvlak voor een gebiedsaanpak.
- De communicatie over voorkomen-bestrijden-betalen van faunaschade verbeterd moet worden. Een communicatiekalender kan hieraan bijdragen.
- Agrarische ondernemers wel degelijk gemotiveerd zijn om faunaschade te voorkomen! Het is een misvatting om te denken dat een tegemoetkoming voor faunaschade onderdeel is van het gewenste verdienmodel van een ondernemer.
- Het is van belang dat de kosten voor preventie en inzet van de ondernemers om faunaschade te voorkomen onderdeel worden van de tegemoetkoming faunaschade. Dat geldt tevens voor eventuele vervolgschade.
- De overheid geen voorwaarden in het faunaschadebeleid mag opnemen die van invloed zijn op de thans geldende vrijheid voor gewassenkeuze van de ondernemer.
- Totdat sprake is van beheerbare populaties moet de overheid de bestaande verantwoordelijkheid/systematiek voor het uitkeren van faunaschade handhaven.

Hoogachtend,